

УДК 339.92:658

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ НА ПІДПРИЄМНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ**Д. М. Туленінова**Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля
проспект Радянський, 59-а, м. Северодонецьк, 93400, Україна. E-mail: uni.snu.edu@gmail.com

У статті досліджено сутність глобалізації, розглянуто основні характеристики цього процесу – зростання світової торгівлі, мобільності фінансового капіталу, дедалі більшу роль ТНК, розвиток мережних технологій та ін. Проаналізовано позитивний вплив глобалізації на розвиток продуктивних сил та розвиток людини. Розглянуто проблеми, що виникають в умовах зростання взаємозалежності в глобалізованому світі, серед яких проблеми екології, безпеки, зростання нерівномірності соціально-економічного розвитку країн і регіонів світу та ін. Виділено аспекти впливу процесів глобалізації світової економіки на підприємницьку діяльність у глобальному та регіональному масштабі. Вказані позитивні й негативні наслідки глобалізації для світової економіки та економіки України. Досліджені теоретичні та практичні аспекти трансформації структури міграційних потоків людських ресурсів під впливом процесів глобалізації світової економіки.

Ключові слова: глобалізація, інтеграція, підприємницька діяльність, інтернаціоналізація, фактор, промисловість, інноваційна діяльність, економіка.

ВЛИЯНИЕ ГЛОБАЛИЗАЦИИ МИРОВОЙ ЭКОНОМИКИ НА ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКУЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ**Д. М. Туленінова**Восточноукраинский национальный университет имени Владимира Даля
проспект Советский, 59-а, г. Северодонецк, 93400, Украина. E-mail: uni.snu.edu@gmail.com

В статье исследована сущность глобализации, рассмотрены основные характеристики этого процесса – рост мировой торговли, мобильности финансового капитала, все большую роль ТНК, развитие сетевых технологий и др. Проанализировано положительное влияние глобализации на развитие производительных сил и развитие человека. Рассмотрены проблемы, возникающие в условиях роста взаимозависимости в глобализованном мире, среди которых проблемы экологии, безопасности, рост неравномерности социально-экономического развития стран и регионов мира и др. Выделены аспекты влияния процессов глобализации мировой экономики на предпринимательскую деятельность в глобальном и региональном масштабе. Указаны позитивные и негативные последствия глобализации для мировой экономики и экономики Украины. Исследованы теоретические и практические аспекты трансформации структуры миграционных потоков человеческих ресурсов под влиянием процессов глобализации мировой экономики.

Ключевые слова: глобализация, интеграция, интернационализация, фактор, промышленность, инновационная деятельность, экономика.

АКТУАЛЬНІСТЬ РОБОТИ. Вплив глобалізації на розвиток національних економік досить давно знаходиться в центрі уваги як теоретичних, так і прикладних економічних досліджень. Як правило, ці дослідження показують, що глобалізація підвищує загальну ефективність світової економіки, як за рахунок більш глибокого поділу праці і, відповідно, більш ефективного розподілу ресурсів, так і за рахунок більш швидкої передачі знань, технологій, навичок. Прийнято вважати також, що на рівні окремих видів діяльності процеси глобалізації, з одного боку, створюють додаткові конкурентні стимули до інновацій і підвищення ефективності, з іншого – нові можливості для бізнесу за рахунок проникнення на нові ринки і доступу до нових технологій. Тому тема дослідження впливу глобалізації світової економіки на підприємницьку діяльність є надзвичайно актуальною.

Теоретико-методологічні дослідження проблем впливу глобалізації світової економіки на підприємницьку діяльність висвітлено в роботах таких авторів як: О. Д. Вербецька, А. В. Гриньов, Н. В. Доброер, В. П. Кузнецов, Е. А. Сучкова, Л. П. Чигирин та ін. Вагомий внесок у дослідження впливу глобалізаційних процесів на діяльність підприємств зробили такі українські вчені, як

О. Білорус, І. Бураковський, А. Гальчинський, В. Геєць, В. Гош, О. Гребельник, Б. Данилишин, Ю. Кіндзерський, Д. Лук'яненко, Ю. Мацейко, О. Мних, С. Мочерний, О. Плотніков, Є. Савельєв, В. Сіденко, О. Скаленко, А. Філіпенко.

Метою статті є обґрунтування теоретичних засад дослідження впливу глобалізації світової економіки на підприємницьку діяльність.

МАТЕРІАЛ І РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ.

Глобалізація як процес не є новим явищем у міжнародному співробітництві. Міжнародна інтеграція має досить давні корені. Разом з тим, зміна геополітичної структури світу, пов'язана з переходом від біполярного світоулаштування (капіталізм – соціалізм) до багатополарності обумовила формування зовсім інших взаємовідносин у світі. Поява нових країн, орієнтованих на капіталістичний шлях розвитку, боротьба їх за ринки і вплив на них з боку провідних країн світу з одного боку ущільнили економічний простір, а з іншого – лібералізували механізми економічних взаємовідносин. Це, в свою чергу, дало новий поштовх об'єднанню капіталу і формуванню транснаціональних корпорацій, що суттєво посилило міжнародне суперництво. Здійснена таким чином концентрація капіталу сприяла розвитку національних інтересів провідних країн. Капітал їх

компаній та банків перетворився у потужний засіб конкурентної боротьби в політиці, економіці, інформаційному просторі.

Основною ж особливістю сьогодення є суттєвий розвиток інформаційних технологій, який обумовив можливість широкого їх застосування у всіх сферах життєдіяльності, в тому числі і в міжнародних конкурентних відносинах. За допомогою спеціальних інформаційних технологій вдалось значно прискорити фінансові розрахунки, оперувати величезними потоками капіталів, особливо у сфері фінансово-спекулятивних операцій, що стало ще однією з причин об'єднання капіталу і формування величезних фінансово-промислових корпорацій. Тобто, глобалізаційний процес XXI століття сформував величезну концентрацію капіталу, який поступово перебирає на себе роль світового лідера.

Такі умови вимагають від нас розглядати глобалізацію не як суто політичну, екологічну, фінансову або технологічну, а як комплексний неминучий процес, що охоплює усі сфери суспільного життя і розглядати її у якійсь одній сфері буде грубою помилкою.

Глобалізація має комплексний характер, всі її процеси знаходяться у взаємозв'язку, обумовлюючи вплив один на одного та на об'єкти глобалізації. Виходячи з цього можна сказати, що:

- глобалізація здійснюється як процес реалізації відповідних інтересів. Реалізація вказаних інтересів забезпечується або шляхом співробітництва, або через нав'язування відносин, поведінки, шляхів (моделей) розвитку. У останньому випадку глобалізаційні процеси обов'язково супроводжуються інформаційно-психологічним впливом. Такий вплив проводиться як на рівні країни, так і на регіональному рівні. Під його дію підпадають фінансово-промислові групи, громадські об'єднання, різні організації, корпорації, банки та інші суб'єкти, які грають відповідну роль на національному ринку або мають вплив на формування напрямів розвитку країни. Інформаційно-психологічний вплив, як правило, маскується під лозунгами інтеграції, міжнародного співробітництва, взаємодопомоги (обмін спеціалістами, технологіями, продукцією, надання кредитів, іноземних інвестицій, гуманітарної допомоги). Метою такого впливу є забезпечення реалізації інтересів саме у тих напрямках, які вигідні суб'єктам цих інтересів. За таких умов вигода від глобалізації буде на боці саме тих суб'єктів, які більш за все популяризують глобалізацію;

- незважаючи на різні сфери, яких торкається глобалізація, її процеси концентруються все ж таки навколо економічних інтересів. Саме економічна складова глобалізації грає провідну роль у її розвитку. В той же час лідируюча роль в економічній глобалізації закріпилась за фінансовою сферою. Процеси фінансової глобалізації є найбільш поширеними як у кількісному, так і якісному складі. Цьому насамперед сприяла інформатизація всіх фінансових операцій як на регіональному, так і на світовому рівні, суттєве поширення спекулятивних

операцій на ринку цінних паперів, отримання фінансовими інститутами більш широких повноважень діяльності, що сприяло утворенню великих фінансових угруповань (фінансових холдингів), які надають клієнтам повний перелік послуг фінансового посередництва [1];

- суб'єктом глобальних інтересів в більшій мірі є недержавні утворення, такі як транснаціональні компанії, міжнародні громадські організації, глобальні корпорації, які володіють величезними обсягами фінансових ресурсів, сучасними інформаційними технологіями, мають вплив на керівництво деяких країн, володіють та контролюють великою мережею своїх філій у різних країнах світу [3, 4]. Разом з тим, суперечливий характер глобалізації формує конфлікти як обмеженого, так і масштабного характеру, наслідком яких, як правило, є фінансові кризи. Останні в епоху глобалізації стають досить небезпечними як для окремих країн, так і в цілому для світу. Серйозність подій, які можуть складатись навколо глобальної фінансової кризи можна оцінити по змісту звіту національної розвідки США перед Сенатом. Директор цієї організації Денніс Блер у лютому 2009 року вперше за останнє десятиліття вказував, що на перше місце серед загроз національній безпеці США виходить не міжнародний тероризм, а якраз фінансова криза [5];

- глобалізація обумовлює зміну соціальних відносин, свідомості та духовного світу громадян, здійснюється становлення так званої нетократії, коли основною цінністю при формуванні взаємовідносин виступає інформація. У даному випадку суспільство, людина формують своє уявлення про події, суб'єктів, поведінку через відповідні інформаційні характеристики. Останні ж створюються і подаються шляхом використання спеціальних інформаційних технологій. Суб'єкти, які мають у своєму розпорядженні сучасні технології поширення інформації та інформаційно-психологічного впливу, мають можливість формувати у суспільства, громадян необхідне їм уявлення, в тому числі і про процеси глобалізації, роль певних суб'єктів, відповідні економічні характеристики розвитку;

- в процесі глобалізації значно зростає роль міжнародних організацій, через які впроваджується відповідна політика міжнародного капіталу та провідних держав світу – міждержавні політико-економічні союзи: EU, UIC ОПЕС; міжнародні організації: UN, WTO, IMF, EBRD, і т.д.). Політика таких організацій не завжди може співпадати з внутрішньою політикою держав;

- нерівномірність розвитку та нерівність прав країн і економічних суб'єктів утворює можливість впливу більш потужних держав та фінансово-промислових угруповань на слабкі держави та їх економічні об'єкти. Є обґрунтовані думки, що в перспективі такий вплив може суттєво зачіпати і політичну сферу, коригувати напрямки розвитку держав;

- з глобалізацією неодмінно пов'язані і втрати вітчизняними суб'єктами підприємництва значної

долі внутрішнього ринку, в тому числі і ринку фінансових послуг. З одного боку, в країну придуть більш дешеві і якісні товари, більш потужні фінансові потоки, а з іншого – будучи членом відповідних організацій країна зобов'язана надати рівні права на своєму ринку всім членам певної організації;

■ глобалізаційні процеси однозначно будуть зачіпати і міграцію населення, трудових ресурсів. Можна очікувати, що в Україні значно збільшиться кількість трудових мігрантів, яких будуть активно використовувати як іноземні, так і вітчизняні господарюючі суб'єкти. Практика останніх років показує, що іноземні трударі у більшості своїй є значно дешевшими в порівнянні з місцевими працівниками. Ситуація буде загрожувати не тільки зниженням економічної стійкості населення і відсутністю можливості наповнювати їхніми коштами вітчизняний фінансовий ринок, а і можливістю виникнення конфліктів на національному підґрунті; в умовах глобалізації на одне із провідних місць у конкретній боротьбі впливає імідж держав та господарюючих суб'єктів, їх інтелектуальний капітал. Імідж як відбиття фінансової та інтелектуальної потужності держав та компаній буде виступати в умовах глобалізації одним із провідних суб'єктів формування взаємовідносин як міждержавних, так і у сфері бізнесу.

Глобалізація – одна з основних характерних рис сучасності, обумовлена розвитком економіки, появою нових інформаційних технологій, розширенням зв'язків і взаємовпливу в різних сферах суспільного життя. На рівні підприємницької діяльності глобалізаційні процеси виявляються в розширенні діяльності транснаціональних компаній і розповсюдженні їх впливу за межі внутрішнього ринку. Міжнародні транснаціональні корпорації, з одного боку, є продуктом міжнародних економічних відносин, котрі швидко розвиваються, а з іншого боку, самі представляють могутній механізм впливу на них.

Активно впливаючи на міжнародні економічні відносини, транснаціональні корпорації формують нові відносини, видозмінюють їхні форми. Створення та розвиток транснаціональних фірм супроводжуються реструктуризацією в сфері підприємницької діяльності, з'являється тенденція до аутсорсингу непрофільної діяльності компаній спеціалізованим компаніям. Різні етапи проектування, виробництва і збуту продукції розміщуються в різних країнах, тим самим породжуючи процеси уніфікації в міжнародному масштабі. Часто відбувається аутсорсинг з розвинених країн у ті, що розвиваються. Такий тип делегування виробничих повноважень сприятливий для країн, що розвиваються, оскільки призводить до зростання зайнятості та доходів, проте в розвинених країнах при цьому відбувається скорочення зайнятості. Важливою тенденцією останнього часу стало широке застосування найбільшими ТНК аутсорсингу, що представляє собою передачу сторонній фірмі будь-якої функції не ключової

компетенції, яка раніше здійснювалася в рамках даної ТНК.

В результаті проведеного дослідження доведено, що в умовах глобалізації аутсорсинг надає великий вплив на зростання конкурентоспроможності ТНК за рахунок скорочення витрат, концентрації зусиль на ключових компетенціях і перспективних напрямках бізнесу, передачі непрофільних функцій і бізнес-процесів зовнішнім спеціалізованим фірмам, прискорення корпоративних функцій і операцій, підвищення гнучкості й мобільності, отримання переваги від використання висококваліфікованої робочої сили.

Для підвищення конкурентоспроможності ТНК широко застосовують різні види аутсорсингу: виробничий аутсорсинг (або контрактне виробництво); аутсорсинг бізнес-процесів; аутсорсинг інформаційних технологій, інноваційний аутсорсинг.

Компанії «мислять» в глобальних категоріях покупців, технологій, витрат поставок, стратегічних альянсів і конкурентів. Відбувається стирання національної приналежності продукції [1, с. 58].

Процес глобалізації і особливо її наслідки слід розглядати у взаємозв'язку всіх складових суспільного життя, оскільки глобалізація торкається не лише конкретних його сфер. Більш того, останні події у світі вказують саме на це, фінансові кризи обумовлюють кризи політичні, супроводжуються активними інформаційними впливом на суспільство, яке в свою чергу бурхливо реагує на такі явища [9]. Всі ці процеси поширюються на взаємовідносини країн, які періодично вирішують проблемні питання зовнішньої політики збройним шляхом. Такі дії викликають небачену до цього часу міграцію населення, а з нею і нові проблеми, але уже у інших сферах життєдіяльності.

Міграція населення, насамперед міжнародна міграція робочої сили, – складне політичне, соціальне та економічне явище. Вона може спричинитися до цілого ряду проблем, так чи інакше пов'язаних з етнічними, расовими, релігійними та культурними відмінностями іммігрантів від корінного населення. Вплив трудових мігрантів на економіку тієї чи іншої країни не завжди легко визначити у кількісних параметрах. Він може бути як позитивним, так і негативним. Переважаючий вплив найвідчутніше проявляється в певних напрямках – на ринку праці, у сфері державних фінансів, сфері соціального страхування та взаємодопомоги, у сфері науково-технічного розвитку та впливу на окремі галузі та сектори економіки. Через усі ці напрями зовнішня трудова міграція може відчутно впливати не лише на динаміку економічного розвитку країни, а й на стан її економічної безпеки, у ширшому контексті національної безпеки з урахуванням всезростаючих терористичних загроз у сучасному світі. Трудова міграція в умовах глобалізації світового розвитку є складним і масштабним явищем, яке викликає неоднозначні результати: ліквідуючи дефіцит робочої сили в ряді галузей та регіонів, вона загострює конкуренцію на ринку праці, даючи

можливість отримання надприбутків, створює додатковий тиск на соціальну сферу країн-реципієнтів. Трудова міграція, з одного боку, відкриває можливості для взаємозбагачення культур, а з іншого – створює проблему збереження національної самобутності як іммігрантів, так і місцевого населення. Для країн-донорів трудова міграція сприяє вирішенню проблеми безробіття і водночас обертається втратою якісно кращої національної робочої сили. Відносно до економічної безпеки, глобалізаційний процес – це нові неокреслені та непізнані виклики для всіх суб'єктів господарювання від малих до великих, негативні наслідки яких буде відчутно в економіці країни, впливатимуть та матимуть ефект на поведінку населення, її смаки та купівельну спроможність, відзеркалюватися в розвитку суспільства, відношенні до природи та наявності тієї чи іншої екологічної культури.

Підходячи з такої точки зору, слід звернути увагу на те, що глобалізація утворює зовсім інші ніж сьогоднішні умови життєдіяльності, формує новий виробничий уклад, інші моделі світових відносин, розширює сфери міжнародного співробітництва. Не маючи знань про такі умови, складно не тільки здійснювати певну діяльність, а і взагалі забезпечувати розвиток та безпеку країни і суспільства.

Процеси глобалізації здатні суттєво змінити фінансову ситуацію в окремих країнах, посилити кризові явища в їх фінансово-економічній сфері. За таких умов суб'єкти підприємництва повинні бути здатними забезпечувати свою економічну безпеку в умовах обмежених можливостей формування фінансових ресурсів. Іноземні інвестиції для вітчизняних суб'єктів підприємництва можуть бути недоступними, а внутрішні ресурси під великим питанням. Залишається один єдиний механізм – надійне збереження та безпечне використання наявних ресурсів. У такому разі основним завданням економічної безпеки (особливо в умовах фінансово-економічної кризи) буде забезпечення фінансового виживання суб'єктів підприємництва та утримання хоча б мінімального рівня відтворення фінансових ресурсів. Глобалізація фінансової системи охоплює інтернаціоналізацію трьох складових: внутрішніх валют; банківської справи; ринку капіталу. Фінансова глобалізація, з одного боку, дає змогу країнам отримати більше потрібних їм ресурсів грошей та капіталу, а корпораціям – здобути додаткові прибутки від ефективного інвестування вільних ресурсів. З іншого боку, вона приховує потенційну небезпеку збільшення глобальної фінансової нестабільності, а, отже, значних втрат для всіх суб'єктів, що оперують у глобальному фінансовому середовищі.

Глобалізація дає можливість залучити у підприємницьку діяльність більш значний обсяг фінансових ресурсів, так як зі зростанням кількості ринків у розпорядженні інвесторів виявляється широкий фінансовий інструментарій.

Об'єднання зусиль світової спільноти у процесі глобалізації дозволить ефективніше вирішувати

також і екологічні проблеми. В умовах глобальних трансформацій екологізація економічної діяльності отримує нові імпульси і нову якість. Загострення глобальних екологічних проблем потребує переорієнтації всієї системи господарського відтворення та ресурсокористування на принципах, які мають відповідати нагальним завданням екологічної безпеки. Це обумовлено об'єднанням, консолідацією ресурсів, координацією дій у різних сферах підприємницької діяльності. Характерною особливістю світового розвитку на поточний час є використання потенціалу двостороннього та багатостороннього (регіонального) співробітництва в процесі реалізації комплексу екологічних заходів та програм екологічного менеджменту.

Основною проблемою, потенційно здатною викликати негативні наслідки від глобалізаційних процесів, є нерівномірність розподілу переваг від глобалізації в окремих галузях національної економіки. До інших негативних наслідків глобалізації можна також віднести можливу деіндустріалізацію національної економіки, можливість переходу контролю над економікою до сильніших держав, ТНК або міжнародних організацій [2, с. 114]. Також можлива дестабілізація фінансової сфери, регіональна або глобальна нестабільність через взаємозалежність національних економік на світовому рівні. Економічна нестабільність або криза в одній країні може мати як регіональні, так і глобальні наслідки в іншій. Варто відзначити, що нерівномірний розподіл переваг від глобалізації спостерігається не тільки в окремих країнах, але і в окремих галузях [3, с. 53; 4, с. 263]. Великий приплив капіталу отримують галузі, що займаються зовнішньою торгівлею, і галузі, пов'язані з експортом, на відміну від інших галузей промисловості, які через зростання відкритості ринку втрачають свої конкурентні переваги. Відбувається скорочення робочих місць. Перекваліфікація персоналу вимагає від промислових підприємств моментальних великих соціальних витрат [5]. Не всі підприємства витримують подібну кризу. Разом з цим економічній політиці окремих країн загрожує зростаюча глобальна інтеграція ринків капіталу. Відчутна інтеграція міжнародних ринків капіталу, поштовхом до якої стала ліквідація багатьох бар'єрів для входження на національні ринки капіталу міжнародних кредиторів і позичальників, підвищення мобільності боргового капіталу, зниження транзакційних витрат, стрімкий розвиток інформаційних систем [14, 15].

Слід відзначити, що глобалізаційні процеси значним чином впливають не лише на діяльність суб'єктів підприємництва, а і на стан їх економічної безпеки. В умовах глобалізаційних викликів перспективи діяльності вітчизняних суб'єктів підприємництва будуть суттєво залежати від ефективності функціонування їх систем економічної безпеки, які займають одне із провідних місць в управлінні їх діяльністю.

Підприємницька діяльність як соціально-економічний феномен від початку свого виникнення

несла у собі фактор ризику в якості невід'ємної сутнісної характеристики, що є відображенням динамічності та непередбачуваності зовнішнього середовища, у сучасних умовах глобалізації забезпечення економічної безпеки стає наукоємною та комплексною проблемою, що потребує розроблення нових підходів, здатних забезпечити максимально швидко адаптацію до стрімких змін.

ВИСНОВКИ. Отже, сучасна глобалізація світової економіки – складний процес, що охоплює всі сфери життя суспільства. Існує тісний взаємозв'язок глобалізації з новими економічними і науково-технічними, інноваційними процесами. Співробітництво держав стає дедалі тіснішим, відбувається взаємопроникнення, а іноді й зрощування національних економік в інтеграційні структури. Інформаційні технології поширюються активніше й масштабніше, формуються глобальні комунікаційні та транспортні мережі. Глобалізація усуває бар'єри, що перешкоджають руху капіталів, технологій, інтелектуальних досягнень, інформації та кваліфікованої робочої сили. Ці процеси дозволяють дійти найбільшій концентрації ресурсів на перспективних напрямках підприємницької діяльності. Глобалізація змінює, по суті, фактори успішного соціального та економічного розвитку. Провідними стають здатність до технологічних інновацій, вміння швидко підлаштовуватися під зміни транснаціонального середовища і ефективно в ньому функціонувати. Глобалізація змінює масштаби інформатизації суспільства, а отже і рівень не тільки інтелектуальної, але й економічної та політичної свободи. І підприємницька діяльність, як найбільш чутлива до змін зовнішнього середовища, знаходиться під безпосереднім впливом глобалізаційних процесів та зазнає певних змін, як з точки зору власної ефективності та і з огляду на активізацію міжнародних економічних стосунків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вербецька О. Д. Україна в контексті сучасних глобалізаційних процесів : культурний аспект / О. Д. Вербецька // «Молодий вчений». – червень 2014. – № 6 (09). – С. 58–60.
2. Гриньов А. В. Інноваційний розвиток промислових підприємств: концепція, методологія, стратегічне управління : монографія/ А. В. Гриньов. – Х. : ІНЖЕК, 2003. – 308 с.
3. Доброер Н. В. Феномен глобалізації в сучасній культурі / Н. В. Доброер // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия: Философия. Культурология. Политология. Социология. – 2014. – Т. 27 (66), – № 1. – С. 51–54.
4. Кузнецов В. П., Сучкова Е. А. Глобалізація як определяющий фактор функционирования инновационной деятельности промышленных предприятий / В. П. Кузнецов, Е. А. Сучкова // Вестник Чувашского университета. – 2013. – № 2. – С. 261–268.
5. Чигирин Л. П. Аналіз наслідків глобалізації для промисловості України [Електронний ресурс] / Л. П. Чигирин // Електронне наукове фахове

видання «Ефективна економіка». – 2012. – № 5. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1175>

6. Кривенко Л.В. Нові загрози та можливості розвитку машинобудівного комплексу України в умовах інтеграції в Європейський економічний простір [Текст] / Л.В. Кривенко, І.С. Діденко // Вісник ТНЕУ. – 2011. – №5–1. – С. 420 – 428.

7. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства / С. Ф. Покропивний. – К.: КНЕУ 2000. – 526 с.

8. Петрович Й.М. Модернізація промислових підприємств як передумова їх ефективного розвитку / Й. М. Петрович // Сучасні проблеми економіки і менеджменту: тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 45-річчю Інституту економіки і менеджменту та 20-річчю Інституту післядипломної освіти Національного університету «Львівська політехніка», Львів, 10–12 листопада 2011 року / Національний університет «Львівська політехніка». – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2011.

9. Міщенко С.П. Інформаційна складова економічної безпеки підприємства / С.П. Міщенко // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2012. – №39. – С.250–254.

10. Білорус О. Г. Глобалізація і соціальна доля людини в ХХІ столітті/ О. Г. Білорус// Економічний часопис. – №1. – 2001. – С. 3–6.

11. Базилевич В. Розвиток внутрішнього ринку в умовах глобалізації: тенденції та суперечності/ В. Базилевич // Банківська справа. – 2004. – № 2. – С. 7–13.

12. Білорус О. Г., Лук'яненко Д. Г. та ін. Глобалізація та безпека розвитку. – К.: КНЕУ, 2001. – 733 с.

13. Варналій З. Фінансова безпека України в контексті глобалізації інвестиційних процесів/ З. Варналій //Банківська справа. – № 3. – 2001. – С. 54–56.

14. Кальченко Т. В. Стратегія злиття та поглинання компаній на сучасному етапі розвитку світового бізнесу/ Т. В. Кальченко //Вчені записки КНЕУ. – Вип. 3. – 2001. – С. 274–277.

15. Кальченко Т. В. Корпоративна стратегія транскордонного злиття та поглинання. Глобальні виміри/Т. В. Кальченко// Дніпропетровський національний університет. Збірник наукових праць «Економіка: проблеми теорії та практики». – Вип. 185. – 2003. – С. 403–408.

16. Колодко Г. Глобалізація і перспективи розвитку постсоціалістичних країн/ О. М. Палій (пер. с пол.). – К.: Основні цінності, 2002. – 248 с.

17. Луцишин З. О. Трансформація світової фінансової системи в умовах глобалізації. – К.: Видавничий центр «Друк», 2002. – 320 с.

18. Труніна І. М. Механізм забезпечення конкурентоспроможності суб'єктів підприємницької діяльності / І. М. Труніна // Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського. Кременчук: КрНУ, 2015. – Випуск 3/2015/ (92). Частина 2. – С. 32–39.

THE IMPACT OF GLOBALIZATION OF THE WORLD ECONOMY ON ENTREPRENEURSHIP

D. Tulenina

East Ukrainian Volodymyr Dahl National University

Prospekt Radyansky, 59A, Severodonetsk, 93400, Ukraine. E-mail: uni.snu.edu@gmail.com

Purpose. The aim of the article is a substantiation of the theoretical foundations of the study of the impact of globalization of the world economy on entrepreneurial activity. **Methodology.** We have applied the traditional methods for science deductive and inductive analysis, scientific abstraction, comparative analysis techniques, systematic approach. **Results.** The article studies the essence of globalization. The basic characteristics of this process – the growth of world trade, mobility of Finance capital, the increasing role of TNCs, the development of network technologies and others. The positive impact of globalization on the development of productive forces and human development has been analyzed. The problems arising in the conditions of increasing interdependence in a globalized world, including environmental, safety and growth of uneven socio-economic development of the countries and regions of the world. Selected aspects of the impact of processes of globalization of the world economy on entrepreneurial activity in a global and regional scale. Specified positive and negative effects of globalization on world economy and economy of Ukraine. Theoretical and practical aspects of transformation of the structure of migration flows of human resources under the influence of processes of globalization of the world economy has been studied. **Originality.** The main characteristics of globalization and its impact on the development of productive forces and human development have been updated. **Practical value.** The author has researched and generalized the theoretical position, denoting the main directions of influence of globalization on business; the positions can be used in scientific and educational work.

Keywords: globalization, integration, internationalization, factor, industry, innovation, economy.

REFERENCES

1. Verbetska, E. D. (2014), "Ukraine in the context of contemporary globalization processes : cultural aspects", *Young scientist*, no. 6 (09), pp. 58–60.
2. Grinev, A. V. (2003), [Innovative development of industrial enterprises: concept, methodology, strategic management : monograph], INJEC, Kharkiv, Ukraine.
3. Dobroer, N. V. (2014), "The phenomenon of globalization in contemporary culture", *Scientific notes of Taurida national University. V. S. Vernadsky. Series: Philosophy. Cultural, Political, Sociology*, vol. 27 (66), no. 1, pp. 51–54.
4. Kuznetsov, P. V., Suchkova, E. A. (2013), "Globalization as a defining factor in the functioning of innovative activity of industrial enterprises", *Bulletin of the Chuvash University*, no. 2, pp. 261–268.
5. Chigirin, L. P. (2012), "Analysis of the effects of globalization on industry of Ukraine", *Electronic scientific specialized edition "Efficient economy"*, no. 5, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1175> (accessed September 15, 2015).
6. Krivenko, L. V. (2011), "New threats and opportunities for the development of machine-building complex in the conditions of Ukraine's integration into European economic space", *Bulletin of TNEU*, no. 5, pp. 420–428.
7. Pokropivny, S. F. (2000), *Economica pidpryemstva* [Business Economics], KNEU, Kyiv, Ukraine.
8. Petrovich, Th. M. (2011), "Modernization of industrial enterprises as a condition for their effective development", *Suchasnyi problemi ekonomiki i menezhmentu: tezi dopovidey mizhnarodnoy naukovo-praktichnoy konferentsi, prisvyachenoj 45-richchyu Institutu ekonomiki i menezhmentu ta 20-richchyu Institutu pislyadiplomoi osviti Natsionalnogo universitetu "Lvivska politehnika"*, [Modern problems of Economics and management : abstracts of the international scientific-practical conference, – Holy knife 45-th anniversary of the Institute of Economics and management and the 20th anniversary of the Institute of postgraduate education of National University] Lviv, Lviv Polytechnic, Nov. 10–12, 2011.
9. Mishchenko, S. P. (2012), "Information component of economic security of the enterprise", *Journal of transport Economics and industry*, no. 39, pp. 250–254.
10. Belarus, O. G. (2001), "Globalization and the social destiny of man in the XXI century", *Economic journal*, no. 1, pp. 3–6.
11. Bazilevich, V. (2004), "The development of the domestic market in conditions of globalization: tendencies and contradictions", *Banking*, no. 2, pp. 7–13.
12. Belarusian, G., Lukyanenko, D. (2001), *Globalizatsiya ta bezpeka rozvitku*, [Globalization and safety of development], KNEU, Kyiv, Ukraine.
13. Varnali, Z. (2001), "Financial security of Ukraine in the context of investment processes global", *Banking*, no. 3, pp. 54–56.
14. Kalchenko, T. V. (2001), "Strategy of mergers and acquisitions at the present stage of development of global business", *Scientific notes of Kyiv national economic University*, vol. 3, pp. 274–277.
15. Kalchenko, T. V. (2003), "Corporate strategy cross-border mergers and acquisitions. Global measurements", *Collection of scientific papers "Economics: problems of theory and practice"*, vol. 185, pp. 403–408.
16. Kolodko, G. (2002), *Globalizatsiya i perspektivi rozvitku postsotsialistichnih krain* [Globalization and prospects of development of post-socialist countries], Osnovni tsinnosti, Kyiv, Ukraine.
17. Lutsishin, A. (2002), *Transformatsiya svitovoi finansovoi sistemy v umovah globalizatsii* [Transformation of the world financial system in conditions of globalization], "Druk", Kyiv, Ukraine.
18. Trunina, I. (2015), "Mechanism of the promotion of competitiveness of the business entities"// *Transactions of Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University. – Kremenchuk*, no. 3 (92) part 2, pp. 32–39.

Стаття надійшла 12.11.2015